

Sürdürülebilir Finansal Okuryazarlık

Salih Aydın¹

Özet

Küreselleşme ve giderek daha belirgin hale gelen iklim değişikliği çağında, sürdürülebilirlik, finansal yönetim de dâhil olmak üzere yaşamın çeşitli yönlerinde hayati önem kazanmıştır. Sürdürülebilirliğin bütün paydaşlar tarafından daha iyi anlaşılabilmesi için finansal okuryazarlık da oldukça yüksek bir öneme sahiptir. Bu iki kavramın birleşimi ile ortaya çıkan sürdürülebilir finansal okuryazarlık terimi son yıllarda konuşulmaya başlanmıştır. Sürdürülebilir finansal okuryazarlık, bireylerin çevresel ve iklimle ilgili risklere karşı finansal dayanıklılıklarını artırmaya, tüketicilerin tasarruf ve yatırım tercihlerini sürdürülebilirlik tercihleriyle uyumlu hale getirmelerine ve yeşil boyama gibi ortaya çıkan risklerden korunmalarına yardımcı olabilecek bir kavram olarak görülmektedir. Bu çalışmada öncelikle finansal okuryazarlık terimine değinilmiştir. Daha sonra sürdürülebilirlik açısından sürdürülebilir finans kavramı ele alınmıştır. Çalışma sürdürülebilir finansal okuryazarlık konusu ele alınarak sürdürülmüş ve sonuç ve öneriler ile sonlandırılmıştır.

1. GİRİŞ

Son yıllarda, dünya genelinde ekonomik ve endüstriyel kalkınmada dinamik bir artış yaşanmaktadır. İnsanların kolektif faaliyetleri, dünyanın kırılğan ekonomik sistemlerini değiştirmektedir. Finans sektörü de sürdürülebilir ilkeler doğrultusunda ekonomiyi şekillendirmede ve dönüştürmede önemli bir rol oynamaktadır (Gedvilaité vd., 2022).

Küreselleşme ve giderek daha belirgin hale gelen iklim değişikliği çağında, sürdürülebilirlik, finansal yönetim de dâhil olmak üzere yaşamın çeşitli yönlerinde hayati önem kazanmıştır.

1 Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, Borçka Acarlar Meslek Yüksekokulu, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Maliye Programı, salihaydin@artvin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-3817-1169>

‘Sürdürülebilir’ terimi, 14. yüzyılın sonlarındaki ‘desteklemek veya ayakta tutmak’ kavramından türemiştir ve 1970’lerde çevresel bağlamını kazanmıştır. ‘Finansal’ terimi, 18. yüzyılın sonlarındaki para yönetimi ve ekonomik işlemler kavramından kaynaklanmaktadır. 19. yüzyılın ortalarından itibaren gelişen ‘okuryazarlık’ ise bilgi ve eğitimsel yeterliliği ifade eder. Bu birleşik ifade, kalıcı ekolojik ve sosyal sistemleri desteklemek için finansal zekanın uygulanmasına yönelik gelişen bir farkındalığı temsil eder ve ekonomik sorumluluğun modern bir anlayışını yansıtır.

Sürdürülebilir finansal okuryazarlık, finansal kararların ekolojik sistemleri ve sosyal eşitliği nasıl etkilediğini anlamayı ifade eder. Bu anlayış, ekonomik faaliyetlerini uzun vadeli çevresel ve toplumsal refahla uyumlu hale getirmeyi amaçlayan bireyler ve kuruluşlar için hayati önem taşır. Finansal bağlamlarda sürdürülebilirlikle ilgili riskleri ve fırsatları değerlendirmeyi, dayanıklı bir küresel sisteme katkıda bulunan bilinçli seçimleri teşvik etmeyi içerir. Bu tür bir okuryazarlık, doğal sermayenin ve insan refahının değerini kabul ederek, yenileyici bir ekonomiye geçişi destekler.

Sürdürülebilir finans son yıllarda önemli bir ivme kazanmış olsa da, bireysel yatırımcılar sürdürülebilir finans okuryazarlığındaki yaygın eksiklikler nedeniyle karmaşıklıklarında sıklıkla zorluk çekmektedir. Filippini vd. (2024)’e göre, sürdürülebilir finansal okuryazarlık, sürdürülebilir finansal ürünleri tanımlama ve değerlendirme bilgi ve becerisine sahip olmak anlamına gelir.

Sürdürülebilir finansal okuryazarlığın sürdürülebilirlik ilkeleriyle bağlantısı doğrudan olup, ekonomik sistemler ve gezegen sınırları arasında kritik bir köprü görevi görmektedir. Bu kavram, kaynak yönetimini ve nesiller arası eşitliği teşvik ederek, gelecek nesillerin çevreyi tehlikeye atmadan ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini sağlamada kritik bir role sahiptir. Bu bilgi birikimi, düşük karbonlu, dögüsel bir ekonomiye doğru adil bir geçiş için temel olup, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini doğrudan desteklemektedir.

Bu çalışmada ilk olarak finansal okuryazarlık terimine değinilmiştir. Daha sonra sürdürülebilirlik kavramı ele alınmış ve son olarak da sürdürülebilir finansal okuryazarlık kavramı açıklanmıştır.

2. FİNANSAL OKURYAZARLIK

“Finansal okuryazarlık” terimi, 1990’lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde doğan ve bilhassa 2000 yılından sonra, finansal okuryazarlığı geliştirmeye yönelik kapsamlı programlar başlatılmasıyla birlikte, bu terim oldukça popüler hale gelmiştir. Uluslararası düzeyde ise, OECD’nin kavramı şu şekilde tanımlamasıyla genel kabul görmüştür: “Finansal ürün ve kavramların

anlaşılmasını geliştirmeye, finansal riskleri ve fırsatları değerlendirme yeteneğini geliştirmeye ve en faydalı finansal kararı vermeye yardımcı olan bir süreçtir.”

Küreselleşme ve ekonominin yükselen karmaşıklığı, finansal okuryazarlığı ve finansal eğitimi karar alıcıların karar merkezlerine taşımıştır. Küresel olarak, bireyler ve hane halkları finansal ürün ve hizmet anlamında oldukça farklı finansal varlıklarla muhatap olmakta, bu durum basit düzeyde finansal terimlerin farkındalığını giderek daha önemli hale getirmektedir. Enflasyondaki artış gibi makroekonomik göstergelerde meydana gelen değişim, karmaşık finansal piyasalarda yol almak için finansal okuryazarlığın önemini daha da öne çıkarmaktadır. Dijital işlemler, çevrimiçi bankacılık ve kripto varlıklar gibi yeni finansal teknolojilerin finansal piyasalarda yer almasıyla birlikte, finansal okuryazarlık, dolandırıcılıktan kaçınma ve akıllı para yönetimi gibi önemli konular için de kilit rol oynamaktadır. Ayrıca, birçok ülkede geleneksel emeklilik planlarından bireyselleştirilmiş emeklilik hesaplarına geçiş, bireylere geleceğini güvence altına alma konusunda ek sorumluluk yüklemektedir (Kaiser ve Lusardi, 2024).

Finansal okuryazarlığın temelini, bireylerin finansal davranışları ve kişisel para yönetimi gibi konular oluşturmaktadır. Bunlarla birlikte finansal okuryazarlığın diğer önemli olduğu bir konu da finansal refahıdır. Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireyler, temel finansal kavramları anlamakta ve kişisel finanslarını yönetme ve etkili finansal kararlar alma yeteneğine ve özgüvenine sahip bireyler olarak finansal piyasalarda işlemlerini yapmaktadır. Bireyler, nakit akışı yönetimi, kredi yönetimi, tasarruf, krediler ve yatırım gibi finansal uygulamaları anlamak ve kendi finansal işlemleri ile ilgili kararlarda ihtiyaç duyulan bilgileri toplamak, değerlendirmek ve yorumlamak için finansal okuryazarlıklarını finansal piyasalarda sergilemeleri gerekmektedir (Koskelainen vd., 2023).

1998 Asya krizi, 2007-2009 küresel krizi ve 2012 Avrupa devlet borç krizi gibi büyük finansal krizlerin ardından, bu konuya olan ilgi önemli ölçüde artmıştır. Emeklilik tasarruf planlarının değişen yapısı ve artan yaşam süreleri, finansal okuryazarlığın bireyler ve toplum için finansal varlıkları yönetmek ve dolandırıcılığa karşı korunmak için kritik bir araç olarak önemini daha da vurgulamaktadır. Bu nedenle, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, hükümetler, bankalar, çalışanlar, topluluk grupları, finansal piyasalar ve diğer kurumlar, bireylerin yanı sıra finansal okuryazarlık konusunda giderek daha fazla endişe duymaktadır. Finansal okuryazarlık, finansal bilgileri analiz etmenin yanında analize bağlı olarak tercihlerin sorumluluğunu kabul etme özgüvenini de içinde barındırmaktadır. Finansal olarak okuryazar bireyler, günlük harcamalarını kontrollü bir şekilde yönetebilmekte, finansal anlamda güvenli limanlarını

seçebilmekte, çocuklarının geleceğe yönelik yapacakları eğitimlerini planlayabilmekte ve emeklilik sonrası hayatını daha rahat yaşamanın sırrına vakıf olabilmektedir (Rehman ve Mia, 2024).

Finansal okuryazarlık, bilhassa 2008 yılında yaşanan ve ekonomik işleyişi derinden etkileyen finansal kriz gibi önemli ekonomik krizler esnasında bireysel finans yönetimi için çok önemlidir. Bu kriz, bireylerin ve karar vericilerin finansal bilgi düzeylerindeki eksikliklerin sonuçlarını ortaya çıkarmıştır. Finansal okuryazarlık, giderleri takip etme, tasarruf yöntemleri, borç yönetimi, yatırım tercihleri yapma ve sigorta temellerini kavrama gibi çeşitli becerileri içerir. Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) için okuryazarlık, yeteneklere sahip olmanın ötesine geçer; işletmelerinin başarısını ve uzun ömürlülüğünü belirlemede hayati bir faktördür. Temel prensipleri kavrayan işletmeler, finansman zorluklarıyla daha iyi başa çıkmaya, kaynakları verimli bir şekilde yönetmeye ve gelecek için stratejik planlama yapmaya daha iyi hazırlanmaktadır (Abdallah vd., 2025)

Finansal bilgi, özellikle karmaşıklaşan finansal ürünlerin geniş bir nüfus kesimine kolayca ulaşılabilir hale geldiği zamanlarda son derece önemlidir. Örneğin, ülkelerin çoğunda karar verici pozisyonunda yer alanlar, finansal hizmetlere ulaşımı artırmak için yöntemler ararken, banka hesabı ve kredi ürünlerine erişimi olan birey sayısı gün geçtikçe yükselmektedir. Bununla birlikte, emeklilik sisteminde yapılan revizyonlar, emeklilik sonrası finansal güvenlikleri için daha önce işverenlerine veya hükümetlere güvenen katılımcılara karar verme sorumluluğunu kendilerinin almaları gerektiğini göstermektedir. Çünkü bir bireyin finansal anlamda bilgisiz olması önemli maliyetlere yol açmaktadır. En basit tabir ile birleşik faiz kavramını bilmeyen tüketiciler, işlem ücretlerine daha fazla para harcamakta, daha büyük borçlara girmekte ve kredilerde daha yüksek faiz oranları ile karşı karşıya kalmaktadır. Aynı zamanda bu bireyler daha fazla borç aldıkları halde daha az tasarruf yapmaktadırlar. Öte yandan, finansal okuryazarlığın bireyler için faydaları oldukça fazladır. Güçlü finansal becerilere sahip kişiler yani finansal okuryazarlık düzeyleri yüksek olan kişiler, emeklilik için planlama konusunda ve tasarruflarını yatırımlara dönüştürme noktasında diğer bireylere göre daha güzel yol izlerler. Finansal konularda bilgili yatırımcılar, fonlarını çeşitli girişimlere dağıtarak riski çeşitlendirmeye ve portföy optimizasyonunu sağlamaya daha eğilimlidir (Klapper vd., 2015).

Bugün bakıldığında artık bireylerin, yaşam sürelerinde kişisel finansal kararlarından her zamankinden daha fazla sorumlu olduğu bir dönem yaşanmaktadır. Bireyler ayrıca işgücü piyasalarında da değişiklikler yaşamaktadır. Beceriler daha kritik hale gelmekte ve bu da üniversite veya daha yüksek eğitim seviyesine sahip olanlar yani olabildiğince eğitim anlamında kendini yetiştirenler

ile daha düşük eğitim seviyesine sahip olanlar yani finansal anlamda kendini yetiştirme zahmetine katlanmayanlar arasında ücret farklılıklarının meydana gelmesine neden olmaktadır. Eş zamanlı olarak, teknolojideki gelişmeler ve yeni ve daha karmaşık finansal ürünlerle birlikte finansal piyasalarda ciddi bir dönüşümün yaşandığı göz ardı edilmemelidir. Öğrenci kredilerinden ipoteklere, kredi kartlarına, yatırım fonlarına ve emeklilik planlarına kadar, insanların seçebileceği finansal ürün yelpazesi geçmişe göre çok farklıdır ve bu finansal ürünlerle ilgili alınacak kararlar bireysel refahın nasıl gerçekleşeceğine direkt etki edecektir. Dahası, finansal teknolojideki üstel büyüme, insanların ödeme yapma, finansal yatırımları hakkında karar verme ve finansal tavsiye alma biçimlerinde muazzam bir dönüşümü tetiklemektedir. Bu bağlamda, insanların finansal bilgi düzeylerinin ne olduğunu ve finansal bilgilerinin finansal karar alma süreçlerini ne ölçüde etkilediğini anlamak ve buna yönelik adımlar atmak kritik bir rol taşımaktadır (Lusardi, 2019).

Finans sektöründe ve daha geniş ekonomide yaşanan hızlı değişimler ve sürekli gelişmeler bağlamında, insanların her gün karşılaştıkları finansal kararlar labirentinde etkili bir şekilde yol alabilecek donanımına sahip olup olmadıklarını anlamak önemlidir. Daha iyi finansal karar verme araçları sağlamak için, insanların yalnızca ne bildiklerini değil, ne bilmeleri gerektiğini de değerlendirmek ve ardından bu ikisi arasındaki farkı incelemek gerekir.

Finansal okuryazarlık ile ilgili ortaya çıkışından itibaren giderek artan bir şekilde literatürde çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

Robb ve Sharpe (2009), finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bir bireyin, mevcut olanakların çeşitliliğini göz önünde bulundurarak en iyi finansal alternatifleri seçebilecek yeteneğe sahip olduğunu vurgulamıştır. Hung vd. (2009), finansal okuryazarlığın insanların finansal performanslarını iyileştirmelerine önemli bir katkısının olduğunu çalışmalarında aktarmışlardır. Huston (2010), finansal okuryazarlığın bireyler tarafından finansal piyasalarda uygulanmasının özgüven sağladığını savunurken, Redmund (2010), finansal okuryazarlığın insanların daha iyi finansal kararlar almalarına yardımcı olabileceği konusunda bir takım kanıtlar ortaya koymuştur.

Lusardi ve Mitchell (2014), finansal okuryazarlığın finansal kavramları ve riskleri anlamada bireylere yardımcı olduğunu ve bu kavramları finansal piyasalarda uygulama ve finansal refahı artırma konusunda güven verdiğini vurgulamaktadır.

Sabri ve diğerleri (2020), daha iyi finansal bilginin, finansal refaha ulaşmak için çok önemli olan finansal öz yeterliliği artırdığını gözlemlemiştir. Finansal

öz yeterlilik kavramı, bireyin kendi mali durumunu yönetme becerisi olarak tanımlanabilir ve bireyin finansal refahını yönetme yeteneğini yansıtır. Ayrıca, finansal öz yeterlilik esasen bir kişinin finansal konularda sahip olduğu özgüven duygusudur ve bu da nihayetinde bireyin finansal refahına yol açmaktadır.

Ayrıca, finansal bilgi, bireylerin karar verme becerilerini ve finansal sonuçlarını önemli ölçüde etkileyen finansal davranışın temel bir faktörü olarak kabul edilmiştir. Eğitim ve farkındalık yoluyla finansal okuryazarlığın geliştirilmesi, daha bilinçli finansal seçimlere ve daha iyi finansal refaha yol açabilir (Mathew ve Kumar, 2022).

Johan ve diğerleri (2021), finansal okuryazarlığı finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranış boyutlarıyla ilişkilendirmiş ve belirli sosyo demografik özellikler, eğitim ve finansal sosyalleşmenin bu boyutları etkileyebileceğini belirtmiştir.

Rostamkalaei ve diğerleri (2022), araştırmalarında insanların finansal bilgilerinin emeklilik planlamalarını ve dolayısıyla genel finansal refahlarını nasıl etkilediğini incelemişlerdir. Bu araştırmacılar, finansal bilgi/okuryazarlığın bireyin finansal refahı üzerinde önemli bir olumlu etkisi olduğunu açıkça göstermişlerdir.

Bhatia ve Singh (2023), bireylerin finansal refahının finansal anlayışları, finansal okuryazarlık düzeyleri, finansal faaliyetleri, finansal kavrayışları ve finansal davranışlarından etkilendiğini gözlemlemiştir. Bu çalışma, önemli düzeyde finansal okuryazarlığın finansal sağlık/refah üzerinde önemli ölçüde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Hwang ve Park (2023), finansal okuryazarlığın bireylerin finansal refahına ve finansal yatırımlarına uzun vadede katkı sunduğunu çalışmalarında ortaya koymaktadır. Araştırmacılara göre karar vericiler tarafından bireylere yönelik finansal okuryazarlık eğitimleri artırılmalıdır. Çünkü finansal okuryazarlık birey olarak finansal yeterliliğe ve toplum olarak da finansal gelişmişliğe etki eden bir unsurdur.

Lusardi ve Messy (2023), finansal okuryazarlığın finansal kapsayıcılığı artırdığını ve dijital finansal hizmetlerden sürdürülebilir finansa kadar finansal ortamdaki ortaya çıkan trendler ve zorluklarla başa çıkmada bireylere katkı sağladığını açıklamaktadır.

Lang vd. (2024), finansal okuryazarlık ile yoksulluğun azaltılması arasındaki ilişkiyi araştırmak için 113 ülkede geniş bir çalışma yürütmüştür. Bu çalışmada daha yüksek finansal okuryazarlık seviyelerinin, bireylerin yoksulluğa düşme olasılığının daha düşük olmasıyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğu sonucuna varmışlardır. Bu, finansal okuryazarlığı küresel yoksullukla mücadelede önemli

bir araç olarak kullanmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma, özellikle yoksulluk oranlarının yüksek olduğu bölgelerde, finansal eğitimin toplulukları ekonomik olarak güçlendirebileceği göz önüne alındığında, finansal eğitime odaklanan kamu politikalarına duyulan ihtiyacı pekiştirmektedir.

Literatürdeki çalışmalardan da anlaşılacağı üzere finansal okuryazarlık kavramı tüm bireyler için önem düzeyi yüksek bir kavramdır. İnsanların bugünü ve geleceği için bu kavramı sürekli göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. İyi bir finansal gelecek için finansal okuryazarlığın sürekliliği önem arz etmektedir.

3. SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANS

Dünya büyük sosyal, çevresel ve ekonomik zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Yoksulluğu ortadan kaldırmak, iklim değişikliğiyle mücadele etmek, ekonomik eşitsizlikleri azaltmak ve daha kısa süre önce yaşadığımız salgın gibi tehditleri hafifletmek, büyük finansal kaynaklar ve yatırımlara ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır (Cunha vd., 2021).

İnsan gelişiminde yaşanan hızlı ilerleme, son zamanlarda net bir şekilde ortaya çıkmaya başlayan bir takım sonuçlar meydana getirmiştir. Klasik yatırım anlayışına göre, önemli yatırımlar yapmanın birincil amacı uzun vadeli ekonomik kazanımlar sağlamaktır. Ancak bu yaklaşım, kritik toplumsal ve çevresel sorunların eş zamanlı olarak ortaya çıkmasını sıklıkla göz ardı etmiştir. Bu zorluklar ışığında, ekonomik, sosyal ve çevresel etkiyi dikkate alan yatırım stratejileri benimsemek zorunlu hale gelmiştir. COVID-19 pandemisi, yükselen deniz seviyeleri gibi artan çevresel felaketler birleşik bir küresel yanıtı duyulan acil ihtiyacı vurgulamıştır. Bunu fark eden Birleşmiş Milletler, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin bir parçası olarak 17 sürdürülebilir kalkınma hedefini ortaya koymuştur. Bu iddialı hedeflere ulaşmanın yıllık 5 ila 7 trilyon dolarlık bir yatırım gerektirdiği tahmin edilmekte, bu da sürdürülebilir finansın bu küresel zorlukların üstesinden gelmede kritik rolünü vurgulamaktadır (Negi ve Kumar, 2025).

“Sürdürülebilir finans” terimi, finansal ve yatırım hedeflerine ulaşmak için çeşitli sürdürülebilir yöntemleri içeren kapsamlı bir kavramdır. Avrupa Komisyonu (2023), sürdürülebilir finansı, sürdürülebilirlik ile ilgili faktörleri yatırım ve finansal karar alma süreçlerine entegre eden ve hala daha gelişimi devam eden bir konu olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, sadece sürdürülebilirlikle ilgili faktörleri dâhil ederek bir tanım yapmak sağlıklı sonuçlar ortaya koymamaktadır. Bu eksiklikler de göz önüne alınarak sürdürülebilir finansı, finansı sürdürülebilir hale getirecek ve sürdürülebilirliği teşvik edecek

tüm eylemleri ve unsurları kapsayan bir kavram olarak tanımlanmak çok daha sağlıklı olacaktır (Kumar vd., 2022).

Sürdürülebilir finansın gün geçtikçe artan bilinirliği, tüm sürdürülebilirlik gündemine ilişkin uluslararası farkındalıkla yakından ilişkilidir. Tarihsel açıdan bakıldığında, sürdürülebilir finans terimi, 1990'lar ve 2000'lerde kullanılan "sorumlu yatırım" terimlerinden ve 2010'larda bunun yerini alan "ESG yatırımı" terimlerinden türetilmiştir. Sürdürülebilirlik, finans sektöründe temel bir değerlendirme aracı haline gelmesine ve yayınlanan çok sayıda ilke ve raporlama standardına rağmen, piyasada tam bir fikir birliği oluşturulmamıştır. Bu terime yapılan en büyük eleştirilerden birisi belirli bir terminolojiden yoksun olması ve piyasalarda yapılan düzenlemelerin sınırlı olmasıdır. Bununla birlikte hala daha bazı kavramlar aynı anlama gelmemesine rağmen birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Örneğin; "sürdürülebilir", "yeşil", "iklim", "etki" ve "sosyal" gibi terimler sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır ve birbirleriyle ilişkili olsalar da, eş anlamlı veya birbirinin yerine kullanılabilir olmadıkları için ayrımlar yapılmalıdır. Bu terimler arasında yer alan sürdürülebilir finans, daha geniş bir çevresel, sosyal, ekonomik ve yönetim yaklaşımına sahipken, diğer terimler daha dar bir çerçevede kendilerine yer bulmaktadır. Daha açık olmak gerekirse, sürdürülebilir finans, bu kavramları içerisine alan en büyük kümedir (Zairis vd., 2024).

"Sürdürülebilir finans" terimi doğuşundan bugüne kadar çeşitli şekillerde tanımlanmış ve evrensel olarak kabul görmüş bir anlayış oluşturmayı amaçlayan çeşitli düzenleyici çerçevelerin kurulmasına neden olmuştur. "İklim finansmanı", "yeşil finans" ve "sürdürülebilir finans" terimleri, küresel ekonomiyi sürdürülebilir bir geleceğe doğru yeniden şekillendirme noktasında sıklıkla eş anlamlı kelimeler olarak kabul edilmektedir. Ancak, bu kavramların yorumlanmasında küçük farklılıkların olduğunu belirtmek gerekmektedir. İklim finansmanı çoğunlukla iklim değişikliğiyle ilişkili finansal sistemlere yönelik riskleri azaltmaya odaklanan stratejilerin benimsenmesiyle ilgilidir. Yeşil finans, toplum üzerinde olumlu etkiler yaratmayı önceliklendiren finansal ve yatırım stratejilerinin ekolojik yönünü vurgulamaktadır. Sürdürülebilir finans, ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) hususlarının finansal ve yatırım kararlarına entegre edilmesini içeren gelişmekte olan bir süreç olarak tanımlanmaktadır. ESG, sosyal sorumluluk anlayışı ile hareket eden yatırımcıların yapma potansiyelleri olduğu yatırımları değerlendirmek için kullandığı bir ölçüt ve standart biçimi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, uzun vadeli sürdürülebilir kalkınmayı desteklemeyi ve olumlu toplumsal ve çevresel etkiler yaratmayı amaçlayan yatırımlar, krediler ve sermaye tahsisi de dâhil olmak üzere bir dizi finansal faaliyeti de içine almaktadır. Sürdürülebilir finans, ESG faktörlerini yatırım analizi ve stratejileri bütünleştirerek, finansal hedefleri daha geniş

sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu hale getirmeyi ve iklim değişikliği, sosyal eşitsizlik ve etik yönetim gibi küresel zorlukları ele alan sorumlu yatırım uygulamalarını teşvik etmeyi birincil amaç olarak belirlemiş ve ona göre hareket etmiş bir yatırım anlayışıdır (Yücel vd., 2023).

Sürdürülebilir finans ile sürdürülebilir finansa kullanılan yatırım araçları birçok yönden birbirini tamamlayan iki kavramdır. Sürdürülebilir yatırım araçlarını da içine alan bir kavram olan sürdürülebilir finans, çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) hususlarını finansal karar alma süreçlerine entegre etmenin temel prensipleri ile hareket etmektedir. Bu, sermayeyi yalnızca finansal getiri vaat eden değil, aynı zamanda sürdürülebilir, adil ve çevreye duyarlı bir geleceğe katkıda bulunan yatırımlara yönlendirmeye yönelik kanının tüm çevrelerde göz önünde bulundurulması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Öte yandan, sürdürülebilir finans araçları, bu ilkeleri uygulamaya koymak için somut araçlar olarak finansal piyasalarda yerlerini almaktadır. Sürdürülebilir finansal araçlar son yıllarda finansal piyasalarda ön plana çıkmış ve her geçen gün daha da kullanım alanını genişleten unsurlardır. Farklı türde sürdürülebilir finansal araçlar mevcuttur. Bunlar:

Yeşil tahviller, çevre veya iklim değişikliğiyle ilgili projeleri desteklemek üzere tasarlanmış finansal araçlara verilen genel bir isimdir. Yeşil tahvillerden elde edilen gelirler, yenilenebilir enerji, sürdürülebilir tarım girişimleri, daha temiz ulaşım seçenekleri ve enerji verimliliğindeki gelişmeler de dâhil olmak üzere, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, çevre bilincine sahip girişimlerin desteklenmesinde kullanılmaktadır. Tahvil araçları, yatırımcılara hem asıl anapara yatırımını hem de belirlenen vade tarihine kadar sabit kalan önceden belirlenmiş faiz ödemelerini sağlamaları nedeniyle sabit gelirli menkul kıymetlerdir (Azhgaliyeva vd., 2020).

Sürdürülebilirlik tahvilleri, hükümetler, şirketler veya kuruluşlar tarafından çevresel veya toplumsal faydalara katkıda bulunan projeler için fon sağlamayı amaçlayan bir tahvil ihraç türünü temsil eder; bu, ESG hususlarını da kapsar. Bu tahviller sıklıkla sermayeyi yenilenebilir enerji geliştirme, enerji verimliliğinin artırılması, temiz ulaşımın kolaylaştırılması ve uygun fiyatlı konut sağlanması gibi girişimlere yönlendirir; ayrıca erişilebilir sağlık hizmetleri ve eğitimi teşvik eden girişimlere de katkıda bulunur. Sürdürülebilirlik tahvillerinin temel amacı, sürdürülebilirlik hedefleri olan projelere yapılan yatırımı artırmak ve aynı zamanda yatırımcılara bu girişimleri destekleme ve katkıda bulunma olanağı sağlamaktır.

Sosyal tahviller, toplumda olumlu anlamda sosyal etkiler yaratan projelerin finansal anlamda desteklenmesini amaçlayan sabit gelirli menkul kıymetlere verilen genel bir addır. Bu tahviller, finansal piyasalardaki fon kullanıcıları

tarafından yoksulluk, eşitsizlik, sağlık hizmetleri ve eğitim gibi topluma etki eden sosyal problemlerin çözümünü hedefleyen girişimler için finansal kaynak ortaya koymak adına finansal piyasalarda alım satımı gerçekleşen borçlanma araçlarıdır. Bu tahvillerin diğer finansal araçlardan ayrılan en temel özelliği, topladıkları fonların belirli bir sosyal hedefi olan girişimleri finanse etmek için kullanılması ve ihraççının projenin toplumu nasıl etkileyeceği konusunda bilgi vermesinin beklenmesidir. Sonuç olarak, ortaya konan bu toplumsal tavır, yatırımcılara tasarruflarının kullanımı konusunda daha fazla şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlamakla birlikte, girişimlerin olumlu bir sosyal etkiye sahip olmasını sağlamaya da katkı sunar (Park, 2018).

Yeşil krediler, çevresel anlamda olumlu sonuçların ortaya çıkmasını sağlamak adına ihtiyaç duyulan finansal araçlardan birisidir. Yeşil krediler, çevreye faydalı girişimlerin desteklenmesi için oluşturulan finansal araçlardan birisidir ve bu kaynağı kullanan kurumların sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Bu durum, bu kredilerin, fonların uzun vadeli hedeflere yönlendirilmesini sağlamak için borçluların uyması gereken şartlarla birlikte geldiği anlamı taşımaktadır. Bu borçlanma aracının genel yapısı, genellikle borçluları belirli sürdürülebilirlik kriterlerini karşılamaya teşvik edecek şekilde uyarlanmıştır ve standartlar ona göre belirlenmiştir (Mirovic vd., 2023).

Sürdürülebilirlik bağlantılı krediler, borçluları sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma adına çaba göstermeye yönlendiren bir başka kredi türünü temsil eden bir finansal araçtır. Bu krediler, finansal aracı kullanan yatırımcıların sürdürülebilirlik başarıları ile paralellik gösteren genel kurumsal amaçlı krediler olarak finansal piyasalarda sınıflandırılmıştır. Bu krediler çoğunlukla, kredinin faiz oranının borçlunun sürdürülebilirlik performansına bağlı olarak yukarı veya aşağı doğru ayarlandığı bir finansal araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kredilerin bu yapısı, borçlunun önceden onaylanmış ve yürürlüğe konulmuş belirli sürdürülebilirlik performans standartlarını karşılaması halinde kullandığı kredinin faiz oranının daha düşük gerçekleşeceği; bu hedeflere ulaşılmaması durumunda faiz oranının daha yüksek olacağı anlamına gelmektedir.

Sürdürülebilir finans ve araçları arasındaki bu yakın ilişki, sorumlu yatırımların etkisini artırarak finans sektörünün küresel zorluklarla başa çıkmasını sağlarken hem finansal getirileri hem de etik ilkelere bağlılığın verdiği mutluluğu artırmaktadır. Kavramlar arasındaki bu paralellik, sürdürülebilir finansal yatırım araçlarının sürdürülebilir finansın ulaşmak istediği hedefleri finansal ortamda somut eylemlere dönüştürmede oynadığı etkili role vurgu yapmaktadır.

4. SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANSAL OKURYAZARLIK

Günümüz dünyasında meydana gelen küresel gelişmeler, iklim değişikliği tetikleyen temel unsurlardan birisidir. Son yıllarda ön plana çıkan sürdürülebilirlik kavramı küresel anlamda finansal yönetim de dâhil olmak üzere yaşanan dünyanın daha yaşanabilir halde kalması için kilit rol oynamaktadır. Sürdürülebilirliğin tüm dünyaya yayılması ve tüm insanlık tarafından benimsenmesi için bu kavramı destekleyen eğitimlerin verilmesi önem arz etmektedir. Bu eğitimlerden birisi de yeşil finansal eğitimidir. Yeşil finansal eğitim, finansal okuryazarlık ve sürdürülebilirlik kavramlarının birlikte hareket etmesi ile birlikte çevrede meydana gelen değişimlere odaklanan bir terimdir. Yeşil finansal eğitimin uygulanması, toplumun en küçük birimi olan aileden başlamalıdır. Ancak bu eğitimin uygulanmasında hala daha ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. Birçok aile, alacakları finansal kararların ve kullanacakları finansal yatırım araçlarının sürdürülebilir hedeflere nasıl katkı sunacağı hakkında tam bir bilgi düzeyine sahip değildir. Dahası, mevcut örgün eğitim ile sürdürülebilirlik hedeflerinin finansal okuryazarlığa henüz tam olarak entegre edilemediği bir dünyada yaşamaktayız. Bu durum erken yaşlardan itibaren çevre dostu bir ekonomiyi destekleyen bir zihniyetin şekillenmesinin önünde büyük bir engel olarak durmaktadır. Bu eksiklik, geleneksel kültürel değerleri çağdaş sürdürülebilirlik kavramlarıyla harmanlayan kapsamlı bir finansal eğitim çerçevesinin benimsenmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu açığı kapatmak, yeşil finansal eğitimin hane halkları içindeki sürdürülebilir finansal uygulamaları önemli ölçüde etkilemesini ve kalıcı çevresel ve ekonomik istikrara katkıda bulunmasını sağlayacaktır (Kurniadi vd., 2025).

İklim değişikliğine neden olabilecek bir takım unsurların meydana gelmesi sonucunda ortaya çıkan ve insan hayatını olumsuz etkileyen durumlar karar verici konumunda olan hükümetlerin uygulayacağı programların başarılarına etki eden temel unsurların başında gelmektedir. Daha yaşanılabilir bir dünyanın oluşturulması açısından ülkeler giderek yukarıdan aşağıya yaklaşımdan aşağıdan yukarıya bir stratejiyi benimseyerek, toplulukları yeşil teknolojileri benimsemeye ve sürdürülebilir tüketim gibi çevre dostu davranışları teşvik etmeye yönlendirmektedir. Bu dönüşüm, bireylerin artık kendilerini düşünmelerinin yanı sıra toplumu da düşünmelerine, bu kapsamda yatırımlarını yenilenebilir enerji alanlarında yapmalarına ve sorumluluk bilinci ile hareket etmelerine neden olmuştur (Salahodjaev ve Sadikov, 2025).

Bu geçişin birçok olumlu sonucu olmuştur. Örneğin, toplum iklim değişikliğinin farkında olduğunda ve yenilenebilir enerji üretimine yatırım yapmaya kararlı olduğunda, bu durum iş yaratılmasına ve enerji güvenliğinin artmasına yol açar; bu da toplulukları güçlendirir ve göçü azaltır. Sonuç olarak, iklim değişikliği, toplumların finansal okuryazarlıklarını artırmaları, yeşil enerji

tüketiminin maliyet ve faydalarını değerlendirme ve hane halkı yatırımları hakkında bilinçli kararlar alma yeteneklerini geliştirmeleri konusunda daha büyük bir sorumluluk yüklemektedir. Bu bağlamda, finansal okuryazarlık, ekonomik bilgileri ve dinamik senaryoları dikkate alarak uzun vadeli planlamayla bağlantılı bir insan sermayesi yönüdür. Finansal okuryazarlığın temel bileşenlerinden biri, mevcut ürün ve hizmetler hakkında farkındalık ve bilgiye sahip olmak ve mevcut araçlar ve dağıtım yöntemleri göz önüne alındığında bunlara nasıl erişileceğini ve kullanılacağını bilmektir. İklim değişikliğinin hafifletilmesi ekonomik aktörler arasında etkileşim ve uzun vadeli planlama gerektirdiğinden, finansal okuryazarlık düzeyi daha yüksek olan toplumların, belirlenmiş çevre politikası hedeflerinde daha iyi performans gösterebileceği mümkündür (Lyons ve Kass-Hanna, 2021).

Yenilenebilir enerji alanında uygulanacak olan stratejilerin ve birçok alanda ele alınacak politikaların faydalarının olmasına karşılık, bu teknolojilerin entegrasyonu noktasında ihtiyaç duyulan finansal teknolojilerin uygulanması kolay değildir. Bu noktada finansal piyasalarda işlem yapan yatırımcıların finansal okuryazarlık düzeyleri belirleyici olmaktadır. Finansal okuryazarlık düzeyini artıran bireyler yatırımlarının öncelikli hedeflerine toplumsal çıkarları da koymayı başaran kişilerdir. Bu sayede, finansal okuryazarlık, iklim değişikliği çözümlerine bağımsız olarak veya araçlar vasıtasıyla katılma isteğini artırabilir.

Günümüz dünyasında birçok kişi finansal okuryazarlığı dar kalıplar içerisinde hapseden bir kavram sınırlılığı ile değerlendirmektedir. Bu anlayış sürdürülebilir bir gelecek adına atılacak adımlara herhangi bir katkı sunmayacaktır. Hala daha birçok insanın sürdürülebilir finansal yatırım araçlarına yatırım yapmanın ciddi bir belirsizlik taşıdığını düşünmektedir. Bireysel finansal kararların daha geniş ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğe nasıl katkıda bulunduğunun anlaşılmasında önemli bir sorundur. Örneğin, çevresel, sosyal ve yönetim kriterlerini destekleyen finansal ürünleri seçmek uzun vadeli toplumsal hedeflere nasıl katkı sağlayacağını bilmek çok önemlidir. Ancak bu bağlantı genellikle göz ardı edilmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde verilen finansal okuryazarlık eğitimleri sürdürülebilir finansal yatırım araçları hakkında tam anlamı ile etkin bir başarı gösterememiştir. Birçok kavramın önemi çoğu yatırımcılar tarafından hala daha tam olarak anlaşılammıştır. Çünkü bu kavramlar geleneksel finansal ürünlere göre daha karmaşık bir yapıya sahiptir ve sağlıklı bir danışmanlık hizmeti olmadan yatırımcılar sürdürülebilirliği finansal tercihlerine uyarlamada zorluk yaşayabilmektedirler. Sürdürülebilir finans, genellikle “sürdürülebilir” olarak pazarlanan ürünlerin katı standartları karşılamadığı yeşil yıkama gibi sorunlarla gölgelenir. Tüketiciler arasında ortaya çıkan finansal okuryazarlık düzeyi farklılığı, gerçek sürdürülebilir yatırımlar ile sadece görünüm olarak belirli özellikleri taşıyan yatırımlar arasında ayırım

yapmayı güç hale getirir. Bu problemlere çözüm üretmenin uzağında kalan birçok finansal okuryazarlık programı, bu uygulamaların sürdürülebilirlik hedefleriyle nasıl uyumlu hale getirilebileceğine dair içerikleri programlarına dâhil etmeden, sadece bütçeleme ve borç yönetimi gibi geleneksel becerilere odaklanmaktadır. Sürdürülebilirliğin, iklim riskinin ve sorumlu yatırımın önemini entegre eden eğitim içeriği geliştirmek zorlu bir görev olmaya devam etmektedir. Bireylerin sürdürülebilir finansı nasıl algıladıkları ve onu finansal alışkanlıklarına dâhil etmelerini motive eden veya caydıran faktörlerin neler olduğu tam olarak belirlenmemiştir. Bilişsel önyargılar, algılanan karmaşıklık ve kısa vadeli finansal hedefler gibi faktörler, sürdürülebilir uygulamaların benimsenmesini engelleyebilir (Idris vd., 2025). Bu sebeple yeşil finansal eğitimin önemi oldukça fazladır.

Yeşil finansal eğitim, finansal okuryazar bireylere çevresel farklılıkları da entegre eden ve sürdürülebilir ekonomik davranışları destekleyen güncel bir terimdir. Finansal okuryazarlık eğitimlerinin en temel noktaları bilinçli karar verme ve ekonomik güveniktir. Ancak finansal okuryazarlığı sadece geleneksel yollarda çözmeye çalışan anlayışın önceliği servet birikimi ve risk yönetimidir. Bu anlayış genellikle sürdürülebilirliği ihmal eden bir anlayıştır. Finansal okuryazarlığa sürdürülebilirliği de dâhil eden yeşil finansal eğitim, çevresel sorumluluğu, etik yatırımları ve uzun vadeli sürdürülebilirliği finansal karar verme süreçlerine entegre ederek yatırımcıların yatırım alanlarını ve ufuklarını genişletir. Literatürde yapılan ve bu alana katkı sunan bir çalışma, finansal bilginin artırılmasının ve yeşil finansal araçların anlaşılmasının, bir ailenin çevresel uygulamalarını ve ekonomik istikrarını önemli ölçüde artırabileceğini ortaya koymuştur (Oppong vd., 2023).

Sürdürülebilirliği destekleyen yeşil finans eğitiminin temel göstergelerinden birisi, finansal davranışların çevresel sürdürülebilirlikle paralel bir yapıya taşınmasıdır (Zhang, 2023). Bu, bilinçli tüketimi, etik ilkelere bağlı yatırım tercihlerini ve doğaya zarar veren atıklarının minimize edilme çabalarını içerisine almaktadır. Alanda yapılan çalışmalar, finansal okuryazarlığı daha yüksek olanların, yeşil yatırım araçlarını tercih etmek ve yatırımların ortaya koyduğu çevresel etkileri azaltmak da dahil olmak üzere, sürdürülebilir finansal uygulamalara daha fazla yönelme eğiliminde olduğunu göstermektedir (Leippold vd., 2023). Yeşil finansal eğitimin taşıdığı bu önemli rol yeşil finansal eğitimi, ekonomik refah ile çevresel koruma arasındaki ilişkinin kilit rolü yapmaktadır. Bunun yanı sıra, yeşil finansal eğitimin, tüketicinin yaşamdan elde ettiği memnuniyet düzeyini de artırmada rol oynadığı görülmektedir. Yeşil finansal okuryazarlık, aileleri bilinçli ve sürdürülebilir finansal kararlar almaya teşvik ederek genel refahı ve yaşam kalitesini artırabilir. Çocuklara verilen ilk eğitimin ailede başlaması ve çocukların aile içerisindeki tutum ve davranışlardan

etkilenme düzeylerinin yüksek olması aile temelli finansal eğitimi, uzun vadeli finansal disiplini ve sorumlu harcamayı aşılama da özgün eğitimden daha etkili yapmaktadır. Yeşil finasta aileler, sürdürülebilir tüketim ve finansal yönetim alışkanlıklarının geliştirildiği en temel taşıdır. Örneğin, ebeveynlerinin tutumlu davrandığını, çevre dostu ürünlere yatırım yaptığını ve finansal kaynaklarını sorumlu bir şekilde yönettiğini gözlemleyen çocukların benzer davranışları benimseme olasılığı daha yüksektir. Bu, nesiller boyunca sürdürülebilir finansal alışkanlıklar sağlamak için yeşil finansal eğitimin aile yapısı içinde entegre edilmesinin önemini vurgulamaktadır (Ebirim vd., 2024).

Finansal okuryazarlığa destek veren bir diğer unsur da bireylerin yerel çevrelerinde barındırdıkları geleneklerdir. Yerel geleneklere göre finansal okuryazarlığı aile odaklı eğitime dâhil etmek, çevreye duyarlı bir finansal sisteme geçişi daha basit hale getirebilir. Örneğin, birçok kırsal kesimde, servet birikimi nakit tasarruflarının ötesine geçerek arazi ve hayvancılık gibi varlıklara yönelik yapılmaktadır (Karki, 2021). Bu tür uygulamalar, yerel bilgeliğin sürdürülebilir finansal eğitim için bir çerçeve görevi görebileceğini toplumun diğer kesimlerine göstermektedir.

Bu noktada en önemli rol gençlere düşmektedir. Çünkü gençler bugünün ve yatırımın sürdürülebilir finansal araçları ile yatırım yapacak temel unsurlarıdır. Bu genç nüfusu sürdürülebilir finans ile ilgili konularda eğitmek, uzun vadeli çevresel sorumluluğu desteklemek için çok önemlidir. Çünkü bu konularla ne kadar erken muhatap olunursa o kadar fazla yol alınabilir. Erken yaşta bu bilinçle donanımlı hale gelen bireyler sorumlu tüketim alışkanlıkları ve çevresel yönetim anlayışını tüm hayatına yansıtabilmektedir (Patricia ve Nuring Sih, 2022).

Maalesef günümüzde birçok aile kısa vadede maksimum kazanç elde etme arzusu ile hareket etmekte ve bu alanlara daha fazla önem vermektedir. Ancak eski aile yapısının ortaya koyduğu toplumsal veriler ve uygulamaların takip edilmesi, aileleri toplumsal kalkınmaya ve ekonomik refaha öncülük eden toplumun temel yapı taşı yapacağı unutulmamalıdır. Örneğin, bazı geleneksel topluluklarda, değerli mallar, ağaçlar veya arazi gibi doğaya dayalı yatırımların korunması, gelecek nesillere aktarılacak sürdürülebilir bir finans biçimi olarak uzun süre gelen bir alışkanlık olarak yapılmaya devam etmektedir. Bu yaklaşım, bize finasta sürdürülebilirliğin yeni bir kavram olarak görülmemesi gerektiğini, yerel gelenek ve görenek uygulamalarında bu kavramın var olduğunu ancak günümüzde bu kavramın kullanım alanının daha fazla geliştirilmeye ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Günümüzde yapılması gereken, bu geleneksel uygulamaların terk edilmemesi, aksine bu geleneksel uygulamalar ile modern finansın sunduğu imkânların bütünleştirilmesidir. Bu uygulama ile finansal okuryazarlığın geçmişinin yeni olmadığı ve kolayca benimsenebileceği unutulmamalıdır.

Sonuç olarak sürdürülebilir finansal okuryazarlık, sürdürülebilirliği ve finansal okuryazarlığı birleştiren ve bu iki kavramın ön plana çıkardığı kilit noktaları bütünleştiren bir kavramdır (Gedvilaité vd., 2022).

Bu tanımın önemi zaman ilerledikçe daha net anlaşılacaktır. Ancak sürdürülebilir bir dünyanın mümkün olmadığı bir dönemde bu kavramın öneminin anlaşılmasının da bir değeri kalmayacaktır. Bu sebeple topyekûn bir anlayışla özelden genele bir çaba göstererek bu kavramın tüm çevrelerce anlaşılması ve hayatının her anına uygulaması elzem bir durumdur.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sürdürülebilir finans, bireylerin ekonomik çıkarlarını daha geniş toplumsal ve çevresel hedeflerle uyumlu hale getirmek için umut vadeden bir yol olarak görülmektedir. Ancak sürdürülebilir finans, kavramsal olarak belirsizliğini koruyan ve evrensel olarak kabul görmüş standartlardan yoksun; tanımlar, düzenleyici çerçeveler, kurumlar ve akademik söylemler arasında farklılık gösteren bir kavram olarak görülmektedir. Bu tutarsızlıklar, sürdürülebilir yatırım fonlarını seçerken sürekli değişen kriterler ve ölçütler arasında tercih yapmak zorunda kalan bireysel yatırımcılar için önemli zorluklar ortaya koymaktadır.

Bu zorlukların üstesinden gelebilmek için son derece önemli bir konu olarak görülen sürdürülebilir finans ile ilgili standartların oluşturulması ve bu standartların tüm dünyada kabul edilmesi önem arz etmektedir. Bunun yanında yine bu zorlukların üstesinden gelebilmek için bireylerin sürdürülebilir finansal yatırım araçları ile ilgili okuryazarlık düzeylerini yükseltmeleri de gerekmektedir.

Tüm dünyanın daha yaşanılabilir bir evren olarak devam edebilmesi için sürdürülebilirlik kavramı kilit rol oynamaktadır. Bu sebeple bireylerin bu alana katkı sunması, bu alan ile ilgili bilgileri yorumlayabilmesi ve uygulaması için finansal okuryazarlık temel göstergedir.

Türkiye’de sürdürülebilirlik, sürdürülebilir finans ve finansal okuryazarlık alanlarında son yıllarda yapılan çalışmaların sayısında artış gözlemlenmiştir. Ancak sürdürülebilir finansal okuryazarlık kavramının özellikle ulusal literatürde ele alımlılığının sınırlılığı göze çarpmaktadır. Bu çalışma ulusal literatürdeki bu boşluğun doldurulması noktasında katkı sunması açısından önem arz etmektedir.

Literatüre, sürdürülebilir finansal okuryazarlık ile ilgili analizlerin yapılması sonucunda sunulacak katkı ile birlikte alanın geliştirilmesi gerekliliği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynakça

- Abdallah, W., Harraf, A., Ghura, H., & Abrar, M. (2025). Financial literacy and small and medium enterprises performance: the moderating role of financial access. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 23(4), 1345-1364.
- Azhgaliyeva, D., Kapoor, A., & Liu, Y. (2020). Green bonds for financing renewable energy and energy efficiency in South-East Asia: a review of policies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 10(2), 113-140.
- Bhatia, S., & Singh, S. (2023). Exploring financial well-being of working professionals in the Indian context. *Journal of Financial Services Marketing*, 1.
- Cunha, F. A. F. D. S., Meira, E., & Orsato, R. J. (2021). Sustainable finance and investment: Review and research agenda. *Business Strategy and the Environment*, 30(8), 3821-3838.
- Ebirim, G. U., Ndubuisi, N. L., Unigwe, I. F., Asuzu, O. F., Adelekan, O. A., Awonuga, K. F., ... & Awonuga, K. F. (2024). Financial literacy and community empowerment: A review of volunteer accounting initiatives in low-income areas. *International Journal of Science and Research Archive*, 11(1), 975-985.
- Filippini, M., Leippold, M., & Wekhof, T. (2024). Sustainable finance literacy and the determinants of sustainable investing. *Journal of Banking & Finance*, 163, 107167.
- Gedvilaitė, D., Gudaitis, T., Lapinskienė, G., Brazaitis, J., Žižys, J., & Podvieszko, A. (2022). Sustainability literacy and financial literacy of young people in the Baltic States. *Sustainability*, 14(21), 14013.
- Hung, A. A., Parker, A. M., & Yoong, J. K. (2009). Defining and measuring financial literacy (Rand Working Paper Series WR-708).
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.
- Hwang, H., & Park, H. I. (2023). The relationships of financial literacy with financial behavior and well-being: Meta-analysis based on the selective literature review. *The Journal of Consumer Affairs*, 57, 222-244.
- Johan, I., Rowlingson, K., & Appleyard, L. (2021). The effect of personal finance education on the financial knowledge, attitudes and behaviour of university students in Indonesia. *Journal of Family and Economic Issues*, 42, 351-367.
- Idris, A., Buniarto, E. A., & Suwarsono, B. (2025). Financial literacy and financial sustainability for future research agendas: A bibliometric analysis. *WSB Journal of Business and Finance*, 59(1), 46-59.
- Kaiser, T., & Lusardi, A. (2024). Financial literacy and financial education: An overview.

- Karki, S. (2021). Sustainable livelihood framework: monitoring and evaluation. *International Journal of Social Sciences and Management*, 8(1), 266-271.
- Klapper, L., Lusardi, A., & Van Oudheusden, P. (2015). Financial literacy around the world. *World Bank. Washington DC: World Bank*, 2, 218-237.
- Koskelainen, T., Kalmi, P., Scornavacca, E., & Vartiainen, T. (2023). Financial literacy in the digital age—A research agenda. *Journal of Consumer Affairs*, 57(1), 507-528.
- Kumar, S., Sharma, D., Rao, S., Lim, W. M., & Mangla, S. K. (2025). Past, present, and future of sustainable finance: insights from big data analytics through machine learning of scholarly research. *Annals of Operations Research*, 345(2), 1061-1104.
- Kurniadi, R., Sari, N., & Dwijayanti, N. S. (2025). Sustainable Financial Literacy: Lessons from Traditional Practices. *Journal of Innovation in Educational and Cultural Research*, 6(3), 529-537.
- Lang, N. D., Tran, H. M., Nguyen, G. T., & Hong, D. (2024). An untapped instrument in the fight against poverty: The impacts of financial literacy on poverty worldwide. *Social Indicators Research*, 174, 657–695.
- Leippold, M., Wekhof, T., & Filippini, M. (2023). Sustainable Finance Literacy and the Determinants of Sustainable Investing. *Available at SSRN 4404809*.
- Lusardi, A. (2019). Financial literacy and the need for financial education: evidence and implications. *Swiss journal of economics and statistics*, 155(1), 1-8.
- Lusardi, A., & Messy, F. (2023). The importance of financial literacy and its impact on financial wellbeing. *Journal of Financial Literacy and Wellbeing*, 1(1), 1–11.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5–44.
- Lyons, A. C., & Kass-Hanna, J. (2021). A methodological overview to defining and measuring “digital” financial literacy. *Financial planning review*, 4(2), e1113.
- Mathew, V., & Kumar, P. S. (2022). Understanding the influence of psychological and behavioural factors on subjective financial well-being—an Indian context. *Vision*, 09722629221130206.
- Mirovic, V., Kalas, B., Djokic, I., Milicevic, N., Djokic, N., & Djakovic, M. (2023). Green loans in bank portfolio: Financial and marketing implications. *Sustainability*, 15(7), 5914.
- Negi, A., & Kumar, S. (2025). Sustainable finance investment and organisational performance: a bibliometric analysis and TCCM framework. *IIM Ranchi journal of management studies*, 1-31.

- Oppong, C., Salifu Atchulo, A., Akwaa-Sekyi, E. K., Grant, D. D., & Kpegba, S. A. (2023). Financial literacy, investment and personal financial management nexus: Empirical evidence on private sector employees. *Cogent Business & Management*, 10(2), 2229106.
- Park, S. K. (2018). Social bonds for sustainable development: A human rights perspective on impact investing. *Business and Human Rights Journal*, 3(2), 233-255.
- Patricia, V., & Nuringsih, K. (2022). The Role of Financial Behavior in Shaping the Sustainability of Financial Satisfaction Among Millennials in Jakarta. *Proceedings of the Tenth International Conference on Entrepreneurship and Business Management 2021 (ICEBM 2021)*, 653, 412–418.
- Redmund, D. L. (2010). Financial literacy explicated: The case for a clearer definition in an increasingly complex economy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 276–295.
- Rehman, K., & Mia, M. A. (2024). Determinants of financial literacy: a systematic review and future research directions. *Future Business Journal*, 10(1), 75.
- Robb, C. A., & Sharpe, D. L. (2009). Effect of personal financial knowledge on college students credit card behavior. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1), 25–43.
- Rostamkalaei, A., Nitani, M., & Riding, A. (2022). Self-employment, financial knowledge, and retirement planning. *Journal of Small Business Management*, 60(1), 63-92.
- Sabri, M., Wijekoon, R., & Rahim, H. (2020). The influence of money attitude, financial practices, self-efficacy and emotion coping on employees' financial well-being. *Management Science Letters*, 10(4), 889-900.
- Salahodjaev, R., & Sadikov, A. (2025). Financial literacy and environmental sustainability: A cross-country test. *Frontiers in Sustainability*, 6, 1514393.
- Yucel, O., Celik, G., & Yilmaz, Z. (2023). Sustainable investment attitudes based on sustainable finance literacy and perceived environmental impact. *Sustainability*, 15(22), 16026.
- Zairis, G., Liargovas, P., & Apostolopoulos, N. (2024). Sustainable finance and ESG importance: A systematic literature review and research agenda. *Sustainability*, 16(7), 2878.
- Zhang, Y. (2023). Impact of green finance and environmental protection on green economic recovery in South Asian economies: mediating role of FinTech. *Economic Change and Restructuring*, 56(3), 2069-2086.